

rata uopće nije bilo ili, ako i jest, da se dogodio negdje daleko od Bosne i nekome narodu koji nije bošnjački. Sprema li se to nova agresija na Bosnu i Bošnjake ili je ona, zapravo, započela?! Možda makar pripreme!? Tako je bilo i nakon što je završen onaj rat, Drugi svjetski, kad je nastalo preoblačenje uniformi u crvene majice, pa je takav tim dugo i pomno provodio raspamećivanje Bošnjaka.

Koji rat? Kakva agresija? Bilo, pa prošlo! Ne ponovilo se. Ali, dajmo se prepustiti zaboravu mira i živimo zadovoljni kao da ni toga rata 1992.-1995. nikad nije bilo, niti će ga ikad više moći biti takvog... Treba pisati o cvijeću, o suncu, o Evropskoj uniji, o globalizaciji... A, onda, evo nove Lučarevićeve knjige, koja otvara oči i podsjeća. To je i podsjećanje ove knjige na samu sebe.

Gdje je sada literarni junak *Osuđenih na pobjedu*, koji je to bio i u stvarnom životu, s istim imenom i prezimenom, Fadil Turković? Gdje je? Poginuo, 16. septembra 1992. godine braneći Žepu. Gdje je sada literarni junak Dedo, koji je to bio i u stvarnom životu, s istim nadimkom. Umro prirodnom smrću, nakon što se prvi vratio na Kula-Grad iznad Zvornika i tamo odživio koliko mu je još bilo suđeno od života? Gdje je sada literarni junak Sefer Halilović, koji se tako zvao i u stvarnom životu i bio komandant Armije RBiH? Šta bi sa (ne)preživjelim herojima? Gdje su, šta bi s njima ili makar s našim sjećanjem na njih? Gdje je sada, pisac ove knjige, koji je i u stvarnom životu bio takav kakav je ovdje opisan, s istim imenom i prezimenom?

Gdje je sada Kerim Lučarević-Doktor, autor ove knjige? Bio je predratni komandant u Patriotskoj ligi i jedan od vodećih ljudi holdinga UNIS, zatim prvi ratni komandant policije RBiH, poratni direktor Energopetrola. Potom, godinama nezaposlen. I bez posla. Možda je naslov *Osuđeni na pobjedu* prepatetičan, a možda i nije. Autoru ove knjige drage su knjige Svena Hasela, takav način pisanja, sviđaju mu se naslovi koji podsjećaju na naslove knjiga Svena Hasela. I onda je to tako kako jest. Lučarević je takav čovjek, a to je naslov iz koga optimizam izvire poput ponornice. Kad, nekad, u nekoj novoj povelji o

ljudskim pravima, malim-velikim zemljama i malim-velikim narodima bude priznato pravo na samoodbranu, tada će se odlomci iz ove knjige moći naći u đačkim čitankama, a ova knjiga biti u obaveznoj lektiri, koja će napokon ostati bez Branka Ćopića i njemu podobnih. Treba tu naći svoje mjesto, jer je čitljiva i dobro pamtljiva, a i poučna je; zadovoljava sve kriterije da bude u čitankama. A i poučna je. Tako zadovoljava sve kriterije kojima se brani ljudsko dostojanstvo i dignitet bošnjačkog samopoštovanja i poštivanja Bosne.

Isnam TALJIĆ

DOPRINOS BiH OPĆOJ HISTORIJII ŠERIJATSKOGA PRAVA

Dr. Muharem Štulanović: 'Urf, običaj kao pomoćni izvor šerijatskoga prava sa osvrtom na Bosnu i Hercegovinu, Islamska pedagoška akademija u Bihaću, 2004.

Nakon što je, početkom ove godine doktorirao na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, Muharem Štulanović je priredio svoju doktorsku disertaciju i objavio je kao knjigu pod naslovom *'Urf, običaj kao pomoćni izvor šerijatskoga prava sa osvrtom na Bosnu i Hercegovinu*. Nerijetko se doktorske disertacije objavljuju kao knjige (to je i pravilo na nekim fakultetima), ali su rijetke one koje i nađu put do šire čitalačke publike. Štulanovićeva knjiga, pak, može računati i na takav uspjeh, jer je realizirana na zanimljiv način. To je ono što recenzent prof. dr. Fikret Karčić imenuje vrlo preceznim terminom – metodološki pluralizam. Karčić, naime, ističe da poseban kvalitet Štulanovićevog znanstveno-istraživačkog rada čine metodološki pluralizam i bogata dokumentaciona podloga, jer je kompleksna tema zahtijevala kombiniranje metoda pravnih i društvenih znanosti, čije je

korištenje rezultiralo radom koji predstavlja značajan doprinos bosanskohercegovačkoj pravnoj nauci.

Dr. Štulanović na kraju knjige navodi 256 bibliofilskih jedinica kojima je podupro svoj doktorat i izvukao odatle sukus onoga što je bitno. Ali, posebno je zanimljivo upravo to što je kao argument najviše korištena krajiška epska poezija! Jer, poezija se, bar na prvi pogled, ne uklapa u percepciju shvatanja pravne znanosti. Ali, ova knjiga dokazuje suprotno. Iz mnogobrojnih citata prelijepih krajiških pjesama, uvjeravamo se da je u njima, više nego u pisanim dokumentima, sačuvano svjedočenje o dugoj tradiciji pravnoga poretka na ovim prostorima. Pri tome se profesor Štulanović, saobrazno tezi svoje teme, najviše zadržao na 'urfu, na adetu, na primjerima koji svjedoče o običaju kao pomoćnom izvoru šerijatskoga prava, s posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu i s posebnim iznošenjem dokaza iz krajiške epske narodne poezije.

»Osim toga«, napisao je prof. dr. Karčić, «ovaj rad predstavlja i doprinos bosanskohercegovačkog autora općoj historiji šerijatskoga prava koja je često imala tendenciju zanemarivanja razvojnih procesa koji su se događali izvan tzv. centralnih muslimanskih zemalja». To su veoma visoke i bitne ocjene. Nesumnjivo, riječ je, u svakom pogledu, o značajnom znanstvenom djelu. Ono je sačinjeno i prema strogim pravilima metodologije, ali to autora nije sunovratilo u drugu krajnost, u koju znanost o metodama pisanja znanstvenoga rada počesto gurne učenjake, pa im oni gotovo robuju formi, pridajući tome preveliki značaj i počesto ne uspijevajući naučiti distancu između onoga što znanstveni rad odista treba biti, tako da ima veoma mnogo takvih radova u kojima je formalizam nadržao sadržaj i forma se isturila iznad suštine. Umnogome kao posljedica toga, autori se izgube u prezentiranju teme, pa se njihov izričaj, njihov jezički izraz, kao prvi i krajnji metod prezentacije, izgubi u suhoparnosti, u tzv. visokoumnosti, a zapravo konfuziji i, moram reći, u ispraznosti. Čak kod nas postoji etablirana praksa da znanstveno djelo pripada znanosti tek ako je takvo da je nerazumljivo širem krugu čitalaca, a to je gruba

zabluda i posljedica neovladavanja temom. Nije li realna pozicija savremene znanstvene misli u Bosni i Hercegovini umnogome i posljedica konfuznog samjeravanja znanosti, a što se ogleda i u takvoj prezentaciji znanstvenih radova? Ne želim reći da svi mogu uporedo biti ilumli i kalemlji, ali... Da može i drukčije, uvjerljivo svjedoči ova knjiga. Doktoru Štulanoviću je uspjelo da pronade tu neophodnu mjeru između onoga što isiskuje znanstveno-istraživački čin i njegovoga krajnjeg iskaza prezentiranoga samim pisanjem.

Ovo je knjiga koju će sa zanimanjem moći čitati i vrhunski eksperti u toj oblasti, ali i obični čitaoci.

Isnam TALJIĆ

KNJIGA ZBOG KOJE JE NASER OBJESIO KUTBA

Sejjid Kutb: *Znakovi na putu*, u izdanju prevodilaca, Sarajevo, 2004.

Muhamed Mrahorović i Mustafa Prljača preveli su i, u vlastitom izdanju, objavili knjigu Sejjida Kutba *Znakovi na putu*, koja ne bi trebala izazvati samo trenutno zanimanje čitalaca, nego bi – sada dostupna i na bosanskom jeziku – trebala ostati jedan od onih znakova koji opstaju u vremenu.

«Čovječanstvu je neophodno novo vođstvo!», kliče Kutb u uvodnim napomenama i nastavlja podjednako revolucionarno: «Vođstvo zapadnog čovjeka se primiće kraju. To nije stoga što je zapadna civilizacija materijalno zakazala, što je oslabio njen vojni i ekonomski potencijal, već zato što se završava uloga zapadnoga sustava budući da više ne posjeduje potrebnu količinu vrijednosti – u odnosu na one koje je upoznalo – s originalnim, pozitivnim i istovremeno realnim programom.» Ali, iako je vizionarski zaista nagovijestio raspad Istočnoga bloka, što se ne može reći i za najavljavani krah Zapada,